

POSKUS GOLJUFANJA ZVEZNE VLADE PRI TVA

ODŠKODNINSKA ZADEVA VZVEZ.
SENATORJA BERRYJA & CO.

Priče priovedujejo, da gre za pravcati
"poskus ropa"

SEN. BERRY IN TOVARIŠI SO NAKUPILI ZEMLJIŠČA O OKROŽJU NORRISOVEGA JEZU, DA BI ZANEJE SKOLEKTIRALI MILIJONSKO ODŠKODNINO OD ZVEZNE VLADE

Ze pred več meseci je prišlo v javnost, da bi demokratski senator George L. Berry (Tennessee) in njegovi poslovni tovariši radi dobili odškodnino od zvezne vlade za zemljišča, ki so jih pridobili v dolini, ki je bila poplavljena, ko je bil zgrajen znani Norrisov jez. Omenjena zemljišča, o katerih trdijo, da vsebuje bogate sklade izvrstnega marmorja, se je cenovalo na pet milijonov dolarjev. To cenitev pa je ovrgla posebna zvezna komisija, ki je izjavila, da so dotični skladi vsled slabe kakovosti marmorja "brez vrednosti".

En dolar za zemljišče

Zadeva je prišla pred zvezni kongresni odsek, ki preiskuje delovanje TVA (zvezno podjetje za elektrifikacijo tennesseške doline). In ena izmed prvih prič, ki so nastopile pred odsekom, je izjavila, da se je plačalo za večino izmed 241 zemljišč, ki jih v omenjenem okrožju lastujejo ali drže v načemu sen. Berry in tovariši, tako malenkostno ceno, da je posamezno zemljišče stalo vsakega izmed njih po en dolar. Kako je videti, so bila ta zemljišča kupljena ali vzeta v najem potem, ko je bilo že znano, da se bo gradil Norrisov jez, ki bo omenjeno okrožje poplavil.

Nameravana goljufija?

Pri zasišanju je bil navzoč tudi dr. Arthur E. Morgan, odstavljeni načelnik TVA, ki trdi, da je bil v tem slučaju "namen, ogoljufati zvezno vlado". Berry je to zanikal, izjavil pa je, da ga je zvezna oblast "oprala" (ker je zvezna komisija proglašila omenjene sklade za zemljišča "brez vrednosti"). Dr. Morgan je tudi povedal, da sta bila ostala direktorji TVA, David E. Lilienthal in Harcourt Morgan pravljena, pogajati se za odškodnino, kar je pa on preprečil.

Se strinja z Morganom

Druga priča je bil legalni zastopnik TVA, Alvin Ziegler, ki je izjavil, da se strinja z dr. A. E. Morganom, da je šlo v tem slučaju "za poskus, ogolju-

PRIČA



Na sliki je John Mayo, organizator CIO, ki je pričal pred La Follettevim senatnim preiskovalnim odsekom, ki priskriva zatiranje civilnih svobodi, da se bili otroci in ženske napadeni s strupenimi ulini tekmo stavke pri Youngstown Sheet & Tube kompaniji.

Kako to? Skandinavske dežele imajo vendar napredno delavsko zakonodajo, se bo čudil citatele! in komisija je šla tudi tja. Ze



SKOZI OGRENJ ZO DUČEJA

Pred kratkim smo poročali, da se je italijanskemu diktatorju Mussolini takoreč potrlo nekaj "koles" in da zahteva od fašističnih pravkov, da se udejstvujejo v raznih akrobacijah. Gornja fotografija je dokaz resničnosti omenjenega poročila. Vzeta je bila, ko je eden fašističnih pravkov skočil skozi ognjeni obroč.

Jeklarska korporacija razkrinkana

Pred kratkim so nastopile pred senatnim odsekom, ki preiskuje protiunsične aktivnosti nekaterih jeklarskih korporacij, priče, ki so druga za drugo izjavile, da je bil spopad dne 9. junija 1937 pred vhodom v jeklarsko korporacijo Republic Steel v Youngstownu, O., delo agentov-provokaterjev, ki jih je najela kompanija. Priče, med katerimi sta bila tudi youngstownski trgovci C. E. Burke in njegov sin Robert, so izjavile, da so se stavkarji v splošnem mirno zadržali in da bi ne bilo nobenih izgredov, da jih niso izzvali najeti provokaterji, katerim so pomagali policijski Šefovi pomočniki okraja Mahoning.

V omenjenem spopadu je bil ustreljen neki Ralph Ross, ki je s svojim tovarišem-provokaterjem Haraldom Vargom hujškal delavce na izgrede. Nato so kompanijski stražniki streljali in zadeli Rossa, krivdo se pa hoteli vrzniti na stavkarje, kar se jim pa ni posrečilo.

Ladja zadelo ob mino

V nedeljo se je potopil v bližini gibraltarske ožine francoski parnik Artois, ki je po naključju zadel v podvodno mino. Posadka (14 mož) se je rešila.

JAPONSKE BOMBE DEZUJEJO NA HANKOW

Za Šangajem, Nankingom, Cantonom in drugimi kitajskimi mesti, katera so postala žrtve pobesnelih japonskih militaristov, je zdaj prišel na vrsto tudi Hankow, začasno glavno mesto napadene dežele. Japonski generali so začeli pretekl teden pošiljati nad mesto jate svojih smrtnih ptičev, bombne aeroplane, ki so vrgli na nesrečno mesto na tisoče bomb, s katerimi so povzročili silno razdejanje in pobiil na stotine hankowskih prebivalcev. Kitajci so jih sicer skušali pregnati s pomočjo protiletalskih topov, a jim ni uspelo.

Bombni napadi na Hankow so v očividni zvezi z novo veliko ofenzivo, ki je bila napovedana za ta teden. Poročila so fronte javljajo, da so Japonci poslali na to fronto na tisoče mož nadaljnega vojaštva in nagnadili silno množino vojnega materialja, v poskušu, da zlomijo odpor kitajske vojske, ki jim zapira pot v Hankow. Ker so tudi Kitajci poslali na bojišče dodatne čete, je videti, da bo ta bitka morda največja in najbolj krvava bitka v zgodovini eno leto stare kitajsko-japonske vojne.

Lojalistična zmaga

Španski lojalistični letalci so v pondeljek v zračni bitki na bojišču ob reki Ebro sestrelili iz zraka 18 fašističnih letal, saj pa izgubili eno.

Rusi in Japonci so sklenili premirje

Če znamenja in poročila iz Moskve in Tokija ne varajo, potem zaenkrat še ne bo velike vojne na Daljinem vzhodu, kjer so se koncem julija začeli obdelavati s puškami, granatami in bombami Rusi in Japonci, ki se niso znali drugače sporazumi o točni mejni črti pri Čangkufengu na rusko-mandžurski meji in bližini Koreje. Ta poročila so namreč najavila premirje in ustavitev sovražnosti.

Premirje sloni na obstoječem stanju. Rusko vojaštvo ostane na pozicijah, ki jih je zasedlo, Japonci pa na svojih. V Moskvi pravijo, da so s tem zadovoljni. Tekom premirja bo šla na delo komisija dveh Rusov in dveh Japoncev, ki bo skušala določiti pravo mejno črto.

Koliko to premirje pomeni, se zaenkrat ne da ugotoviti. Isto se tiče koristi, ki jih ima od tega ena ali druga stran. Če so Rusi skušali spraviti Japonec v zadrgo tuk pred veliko ofenzivo proti Hankowu, so najbrž dosegli svoj namen. Japonci so zdaj v strahu in si najbrž ne bodo upali pošiljati vojaških ojačanj na Kitajsko, vsed bojnji pred Rusijo, kar je dobro za Kitajce. Toda premirje je udarec za japonski prestiž in je vprašanje, ali bo kwantunska armada (ki je okupirala Mandžurijo) pripravljena ubogati Tokio.

Izgleda, da so evropske zapadne velesile izvajale močen diplomatični pritisk na Moskvo in Tokio, da se sklene premirje, ker jim ni do tega, da bi se razvila prava vojna na Daljinem vzhodu. Anglija in Francija rabita Rusijo v Evropi, kjer je treba držati na vrvi Hitlerja in Mussolinija, ta dva so bila tudi rajši videla, da bi Japonti najprej opravili s Kitajsko, da bi imeli potem proste roke proti Rusiji. Čigave želite se bodo izpolnile, bo seveda pokazal šele razvoj.

Raketir pod obožbo

Te dni se je pričela v New Yorku porotna obravnava proti Jamesu Hinesu, vplivnemu voditelju newyorške Tammany Hall (demokratska politična mašina), ki je obožen, da je bil glava velikega raketirskega sindikata, ki je letno oslepil ljudi za okrog 10 milijonov doljarjev. Proseskijo vodi okrajni državni pravnik Thomas Dewey, ki je postal že lepo številno newyorških raketirjev za omrežena okencia Sing Singa.

Beal puščen na cedilu

Beal je tedaj ušel v Rusijo, pozneje se je pa na skrivaj vrnjal v Združene države, komunizmu pa pokazal hrbit. Pred več meseci pa je bil Beal prijet in odveden nazaj v North Carolina. Če bi ne bil mož pokazal hrbit komunizmu, bi bilo pot spet mnogo krika o "omreženju", kakor pred 11 leti, ko so ga komunisti in M. D. O. branili na tej podlagi; ker pa se je bil medtem odpovedal komunizmu, je zdaj kom. stranica nasprotovala temu, da bi se ga branilo, dasi je Beal danes isti mož kot pred 11 leti in v ječi pod isto obožbo kakor tedaj. In M. D. O. je prisluhnih diktatu komunističnega vodstva ter prepustila Beala njegovim usodam. Marcantonio je bil tedaj načelnik M. D. O. "Tak človek bi lahko reprezentiral tekstilne kapitaliste," pravi Oneal, "toda nikdar delavskih mas!"

Parazitska organizacija

Oneal gre nato dalje in očita M. D. O., da je postala notorijena vsled svojega parazitstva v delavskih omreževalnih slučajih vse od dni omreženja Sacca in Vanzettija. Komunistična stranka je tedaj sporočila v Moskvo (1. 1926.), da je nabrala pol milijona dolarjev za obrambo teh nedolžnih žrtev kapitalistične "justice". Ali je nabrala toliko ali ne, se ne ve, gotovo pa je, da je nabrala velike vsote. Toda Bostonški obrambni odbor je decembra 1926. poročal, da je ponovno vprašal M. D. O. za račune, pa

Čudne zablode Delavske stranke v New Yorku

STRANKA JE INDORSIRALA KANDIDATURO KOMUNISTA-FAŠISTA VITA MARCANTONIA, PROTI ČEMUR SO NASTOPILI SOCIALISTI IN SOCIALNI DEMOKRATI

ni nikdar dobil zadovoljivega odgovora. To je bil jasen slučaj graftanja na račun dveh nesrečnih Italijanov, pravi Oneal, ki sta čakala smrtne obsoede za zločin, ki ga nikdar nista izvršila!

Mooneyjeve izkušnje

Tom Mooney je imel slične izkušnje z M. D. O., nadaljuje Oneal. V januarju l. 1929. je Mooney obdržil M. D. O., da kolektiva prispevke za njegovo obrambo, denar pa obdrži sama. Njegova obdržba je bila objavljena v newyorskem "Monitorju" dne 2. februarja 1929. "Oni niso nikdar poslali prebige centra Tom Mooneyevemu obrambnemu odboru", je tedaj zapisal Mooney. Jasno je, da je Mednarodna del. obrana tudi v tem slučaju igrala vlogo grude, brezvestnega izkoriscenca in parazita.

Se en tak slučaj

Se ogabnejši je bil slučaj z rudarji v okraju Harlan, Ky., ki so bili poslani v dosmrtno ječo zaradi ubojev tekom spopada s kompanijskimi pobožniki, v maju 1931. Delavska obrana v Chicagu (I. W. W.) je tedaj nabrala denar za pomoč družinam obožencev in z njihovo obrambo. V novembru 1932. je eden obsojencev, namreč W. B. Jones pisal iz zapora, da se komunisti potom M. D. O. nabrali na tisoče dolarjev za žrtve v tem slučaju, "toda niti enega centa niso porabili za našo obrambo!" Nato je dodal svarilo: "Svarim delavce vse povsod, da ne dajo nobenega denarja za našo obrambo!"

M. D. O. kolektiva — za-se!

Oneal komentira: "Tu je bilia komunistična M. D. O., kateri zdaj načeljuje Marcantonio, prečka na uniske rudarje, ki so bili v dosmrtni ječi zato, ker so skušali organizirati rudarje v notoričnem Harlanu. Mnogo tistih rudarjev je že nastopilo kazneni, njihove družine so živele v pomanjkanju, drugi rudarji so čakali na obravnavo, ki jim je obetala slične obsoede, medtem je pa komunistična Mednarodna del. obrana kolektala denar, češ, porabljeno za obrambo obožencev in pomoč njihovim družinam, v resnicu ga je pa očividno porabilo v druge svrhe."

Ropanje navrevnejših

"Druga ogabna stran tega slučaja je navedena v knjigi Malcolm Rossa: "Machine Age in the Hills", ki jo je izdala založba Macmillan l. 1933. H. I. Doan, rudar iz harlanškega okraja, je bil klican v Chicago, da bi dal komunistom nasveti z ozirom na pomočno akcijo za obožence. Ko se je Doan vrnil v Kentucky, je podal zaprijezeno izjavo, da je komunistična stranka tedaj sporočila vzdruženje in obsoede na založbo Macmillan l. 1933. H. I. Doan, rudar iz harlanškega okraja, je bil klican v Chicago, da bi dal komunistom nasveti z ozirom na pomočno akcijo za obožence. Ko se je Doan vrnil v Kentucky, je podal zaprijezeno izjavo, da je komunistična stranka tedaj sporočila vzdruženje in obsoede na založbo Macmillan l. 1933. H. I. Doan, rudar iz harlanškega okraja, je bil klican v Chicago, da bi dal komunistom nasveti z ozirom na pomočno akcijo za obožence. Ko se je Doan vrnil v Kentucky, je podal zaprijezeno izjavo, da je komunistična stranka tedaj sporočila vzdruženje in obsoede na založbo Macmillan l. 1933. H. I. Doan, rudar iz harlanškega okraja, je bil klican v Chicago, da bi dal komunistom nasveti z ozirom na pomočno akcijo za obožence. Ko se je Doan vrnil v Kentucky, je podal zaprijezeno izjavo, da je komunistična stranka tedaj sporočila vzdruženje in obsoede na založbo Macmillan l. 1933. H. I. Doan, rudar iz harlanškega okraja, je bil klican v Chicago, da bi dal komunistom nasveti z ozirom na pomočno akcijo za obožence. Ko se je Doan vrnil v Kentucky, je podal zaprijezeno izjavo, da je komunistična stranka tedaj sporočila vzdruženje in obsoede na založbo Macmillan l. 1933. H. I. Doan, rudar iz harlanškega okraja, je bil klican v Chicago, da bi dal komunistom nasveti z ozirom na pomočno akcijo za obožence. Ko se je Doan vrnil v Kentucky, je podal zaprijezeno izjavo, da je komunistična stranka tedaj sporočila vzdruženje in obsoede na založbo Macmillan l. 1933. H. I. Doan, rudar iz harlanškega okraja, je bil klican v Chicago, da bi dal komunistom nasveti z ozirom na pomočno akcijo za obožence. Ko se je Doan vrnil v Kentucky, je podal zaprijezeno izjavo, da je komunistična stranka tedaj sporočila vzdruženje in obsoede na založbo Macmillan l. 1933. H. I. Doan, rudar iz harlanškega okraja, je bil klican v Chicago, da bi dal komunistom nasveti z ozirom na pomočno akcijo za obožence. Ko se je Doan vrnil v Kentucky, je podal zaprijezeno izjavo, da je komunistična stranka tedaj sporočila vzdruženje in obsoede na založbo Macmillan l. 1933. H. I. Doan, rudar iz harlanškega okraja, je bil klican v Chicago, da bi dal komunistom nasveti z ozirom na pomočno akcijo za obožence. Ko se je Doan vrnil v Kentucky, je podal zaprijezeno izjavo, da je komunistična stranka tedaj sporočila vzdruženje in obsoede na založbo Macmillan l. 1933. H. I. Doan, rudar iz harlanškega okraja, je bil klican v Chicago, da bi dal komunistom nasveti z ozirom na pomočno akcijo za obožence. Ko se je Doan vrnil v Kentucky, je podal zaprijezeno izjavo, da je komunistična stranka tedaj sporočila vzdruženje in obsoede na založbo Macmillan l. 1933. H. I. Doan, rudar iz harlanškega okraja, je bil klican v Chicago, da bi dal komunistom nasveti z ozirom na pomočno akcijo za obožence. Ko se je Doan vrnil v Kentucky, je podal zaprijezeno izjavo, da je komunistična stranka tedaj sporočila vzdruženje in obsoede na založbo Macmillan l. 1933. H. I. Doan, rudar iz harlanškega okraja, je bil klican v Chicago, da bi dal komunistom nasveti z ozirom na pomočno akcijo za obožence. Ko se je Doan vrnil v Kentucky, je podal zaprijezeno izjavo, da je komunistična stranka tedaj sporočila vzdruženje in obsoede na založbo Macmillan l. 1933. H. I. Doan, rudar iz harlanškega okraja, je bil klican v Chicago, da bi dal komunistom nasveti z ozirom na pomočno akcijo za obožence. Ko se je Doan vrnil v Kentucky, je podal zaprijezeno izjavo, da je komunistična stranka tedaj sporočila vzdru

PROLETAREC

LIST ZA INTERESE DELAVSKEGA LJUDSTVA.

IZHAJA VSAKO SREDO.

Izdaja Jugoslovanska Delavska Tiskovna Družba, Chicago, Ill.

GLASILLO JUGOSLOVANSKE SOCIALISTICNE ZVEZE

NAROČNINA v Zedinjenih državah za celo leto \$3.00; za pol leta \$1.75,

za četrt leta \$1.00.

Inozemstvo: za celo leto \$3.50; za pol leta \$2.00.

Vsi rokopisi in oglasi morajo biti v našem uradu najpozneje do pondeljka popoldne za prihodev v številki tekočega tedna.

PROLETAREC

Published every Wednesday by the Jugoslav Workmen's Publishing Co., Inc. Established 1906.

Editor: Frank Zaitz.
Business Manager: Charles Pogorelec.
Asst. Editor and Asst. Business Manager: Joseph Drasler

SUBSCRIPTION RATES:

United States: One Year \$3.00; Six Months \$1.75; Three Months \$1.00.

Foreign Countries, One Year \$3.50; Six Months \$2.00.

PROLETAREC

2301 S. Lawndale Ave. CHICAGO, ILL.
Telephone: ROCKWELL 2864.

MI IN NAŠ ČAS

(ODLOMKI.)

Najbolj značilna stvar za naš čas je silna desorientacija, ki je zajela tudi tiste ljudi, o katerih je marsikdo mislil, da jih ne more in ne sme, namreč voditelje delavskih pokretov. Kako ob času hudega potresa se zdi: hiše se rušijo, ponosne stavbe padajo v prah kot otroške igrače, iz razvalin sikajo pogubni plameni in človek ves prepaden strmi in se v strahu vprašuje, kaj bo ostalo, če bo sploh kaj ušlo razdejanju... Mi živimo v taki potresni dobi, ko se ruši vse, kar je bilo videti že včeraj "večno", ko druga za drugo padajo stare vrednote in si človek še ni povsem na jasem, kakšne naj bodo nove vrednote, ki naj dvignejo svet iz ruševin... Zdi se, kakov da je prišel potres prej, nego smo pričakovali, da nas je našel nepripravljene...

Potresi pridejo prav tudi zločinskim elementom, ki izabijo splošno zmedo za krajo, rop in dodatno razdejanje... Zdaj si pa zamislimo takole situacijo: potres ruši mesto; med razvalinami se potikajo tolpe zločincev, ki kradejo, ropajo, ubijajo; in tu pa tam se najdejo obupanci, ki v hipni ponorelosti pomagajo uničevalnim silam potresa, zavirajo vsako pomožno akeijo, češ, saj je zman vsak napor... In ljudje, ki jim katastrofa ni vzela še vse pameti, pa gledajo in gledajo in ugibajo: Kaj storiti? Ali naj mirno gledamo in čakamo, da bo vse hudič vzel in potem začnemo graditi na novo — če bomo imeli s čem graditi? Ali naj skliceo zborovanje, da se dožene, kakšno opeko bomo rabili pri zidanju novega mesta in kam bomo šli po njo — potres naj pa med tem ruši in zločinski element nemoten divja? Ali pa bi bilo morda bolje, najprej napraviti red in rešiti, kar se rešiti da — načrte bomo pa delali potem, ko bomo videli, pri čem smo?

Ali ti ljudje se ne morejo zediniti ne za to ne za ono. In preden veš, kaj se prav za prav dogaja, so si že v laseh!

In vendar je problem čisto preprost in enostaven: napravi red in reši, kar se rešiti da, potem boš pa šel na delo in skušai zgraditi nov dom, ki bo bolj varen pred potresom! Načrt ti bodo narekoval najnovejše izkušnje, nekaj gradbenega materiala boš dobil iz razvalin, ostalega si boš pa poiskal tam, kjer ti bo najbolj priročen in kjer boš našel najboljšega.

Vsi vemo, kaj bi radi: nekaj novega, nekaj znosnejšega, nekaj pametnejšega, poštenejšega kot je to, kar imamo. Novo hišo hočemo, v kateri bo življenje znosno in kolikor mogoče svetlo. To vemo. Ne moremo se pa zediniti za načrt, za čas graditve, za stavni material in podobno, torej za po robnosti.

Tudi za vsakega arhitekta ne maramo... Proti nekaterim imamo predsodke, ker nam njegovo ime ne zveni dovolj domače, proti nekaterim pa pomisleke zaradi barve samoveznice itd. Mislim pa, da se bomo sčasoma toliko zbirstili, da ne bomo več gledali na take brezpomembnosti, temveč se vprašali, ali ima mož, ki nosi, recimo, rdečo samoveznicu, v glavi in srcu kaj dobreza za nas... Saj bo človek nazadnje spoznal, kaj je dobreza in kaj slab, kaj je važno in kaj ni važno, kaj je glavno in kaj postransko, kaj lahko še počaka in kaj ne more počakati! Moral bo. Zato vzblic slabemu videzu ne obupujem, temveč upam, da se bo nazadnje vse prav izteklo. In dokler upamo, tako dolgo živimo. Nič delj.

I. J.

Pota Rooseveltove zunanje politike so čudna in tajinstvena

Naslov lahko služi za uvod. Gre pa za tako zvani nevtralnostni zakon, ki daje predsedniku Združenih držav moč, da prepove izvažanje vojnega materiala in potrebščin v države, ki so zapletene v vojno. To samo po sebi bi še ne bilo tako slabo. Toda zakon določa, da je predsednik tisti, ki naj najprej odloči, ali so neke dežele zapletene v vojno ali ne. In tu se je začela farsa.

Ko je Mussolini začel s svojo "kolonialno ekspedicijo" v Etijopijo, je bil predsednik Roosevelt mnjen, da je bila to vojna; in sledila je prepoved pošiljanja vojnega materiala Italiji in — Etijopiji.

Prišla je revolta in fašistična invazija v Španiji. Človek navadne pameti bi mislil, da gre za oboroženo vstajo proti zagoniti vlad Španske republike, torej za notranjo zadevo Španije, ne za vojno med dvema državama. Ali Roosevelt je odločil drugače. V Španiji je vojna, je dejal. In embargo je bil tu. Ta embargo ni škodoval rebelom — ti dobijo potrebščine iz Amerike preko Nemčije —, je pa udaril zakonito špansko vladu, ki ne more dobaviti iz Amerike stvari, ki so ji nujno potrebne v boju z uporniki in njihovimi fašističnimi zaveznički. Te stvari dobiva zdaj večinoma od sovjetske Rusije.

Ampak ko so japonske armade vdrlje na Kitajsko, kar se je vsakemu povprečnemu človeku video kot prava osvojevalna vojna, se pa Roosevelt ni mogel odločiti za enako politiko kot v slučaju Etijopije in Španije. Eno leto že divja vojna na Kitajskem, toda za Rooseveltovo vlogo še včudno ne obstoji. In tako Japonci za gotovino še zmirio lahko kupujejo vsakovrstne vojne potrebščine in surovine v Združenih državah; tudi Kitajci jih lahko — teoretično, kar pa je brez vrednosti apričo ja-

MIR MED PARAGUAYEM IN BOLIVIJOM



Južnoameriški republiky Bolivija in Paraguaya sta se več let srdito bojevali za posest močvirnatega ozemlja Chaco, dokler se nista popolnoma izčrpal. Potem se je njune državne srečale pamet — malce kasno, a ne prepozno —, da so sedli k zeleni mizi. Na sliki je paraguayska delegacija, ki je prišla k podpisu mirne pogodbe. Na desni je vodja delegacije dr. F. Riart, ki ravno podpisuje pogodbo, na sredini pa paraguayski general Esigarribia, ki je vodil paraguaysko armado.

Rojstvo delavske revije

IVAN JONTEZ

(Pričajoči članek je bil napisan za ljubljansko delavsko revijo "Vzajemna Svoboda", ki ga je priobčela v svoji julijski številki. Ker bo morda zanimal tudi našo čitatelje, ga ponatiskujemo. — Uredništvo.)

Lanskoga avgusta je v največji slovenski naselbini v Združenih državah ameriških, v Clevelandu, Ohio, izšla prva številka "Cankarjevega Glasnika", mesečnika za poslovne in poučne — za slovenske Amerikanike važen dogodek. S tem je bilo kronano z uspehom požrtvovalno prizadevanje naših prednjih delavev in žen in zamašenih je bila občutna kulturna vrzel. Ker ne dvomim, da je ta dogodek vzbudil tudi zanimanje sodrugov v staridomovini, bom v naslednjem podal kratek opis spočetja in rojstva naše nove revije, "Cankarjevega Glasnika", upajoč, da bom s tem ustregel čitateljem sozadružne "Vzajemne Svobode".

Slovenci v Ameriki smo bili brez slične publikacije, odkar je 1927. leta prenehal izhajati leposlovno-poučni mesečnik "Čas", ki ga je izdajal bivši Clevelandčan Frank Kerže. Vzrok, da je moral "Čas" umreti, je bilo več, poslednji udarec mu je pa prizadejala preselitev v Ljubljano, kjer se njegovi novi sotrudniki niso znali približati miselnosti in čustvovanju našega človeka v Ameriki, kateremu ga je popolnoma odtujilo. Naročnikom je bilo žal, Keržetov "Čas" so imeli radi, saj se ga še zmirio spominjajo, ali za prenovljeni "Čas" se niso mogli ogreti. Tako smo ostali brez vsake leposlovne revije.

Nastala je vrzel, ki smo jo občutili bolj ali manj vsi: prijetljivi preminulega "Časa", še bolj pa maloštevilna bratovščina samoukov, ki so bili prevezeli nalogo, pisati za našega izseljenca v njegovem domačem jeziku. Baš tista leta se je ta bratovščina za naše razmere precej pomnožila: Ivanu Molku, pesniku Ivanu Zorniku in drugim so se pridružili Anna P. Krasna, Katka Zupančičeva, Milan Medvešek in drugi.

1928., pred dvema letoma je pa poskusil svojo srečo na enak način tudi Ivan Zupan s svojimi pesmimi. Ali jaz dvomim, da sta pokrila stroške izdaj. Toda večina izmed nas ni mogla napraviti niti takega poskusa, ker nismo imeli potrebnih denarnih sredstev.

In tako smo si vroča že zeleli: "Ko bi imeli vsaj skromno meščno revijo..." Ali vse je kažalo, da se ta naša želja ne bo uresničila.

Ko sva 1930. l. z Molkom govorila o tem, je on menil: "Razmere so proti takim podvigom... Kje boš našel denar, naročnike?... Prepozno za take stvari med namim..."

Tudi meni se je tako video. Toda želja je ostala.

Pred nekaj leti sva govorila o tej stvari z milwaukeejskim rojakom Frank Novakom, ki je potem začel kovati načrte za urešnjenje naše želje. V miših je imel napol leposlovno in napol turistično mesečno revijo, katero je upal vzdrževati z oglašanjem raznih turističnih in letovičarskih resortov itd. Toda Novak je umrl, preden je mogel doživeti razočaranje, ki mu nedovmno ne bi bilo prihranjeno, ker časi so minuli, ko je posled podal.

Toda druga seja je bila dejstvenega mnenja. Pojavil se je namreč še en predlog — da bi zbrali denarja za finančiranje biografije Ivana Cankarja. Predlagatelj je bil Vatro J. Gril, urednik "Napredka" (uredno glasilo Slov. svobodomiselnih podporne zvezde). Odločitev je bila podana še na drugi seji, ko je g. Gril umak-

nil svoj predlog, nakar je bilo z veliko večin zastopnikov društva sprejet, da se "Akeija" reorganizira v odbor za ustanovitev revije, Cankarju v spomin. Ta nova organizacija si je kmalu potem izbrala ime Cankarjeva ustanova — predlagal ga je V. J. Gril — in sicer na delo, da uregniči svoj program: idejo napredne delavske revije. Tej reviji je v naprej dodelila ime "Cankarjev Glasnik", ki je bilo kompromis med "Svo-

boeno Mislijo" in "Hlapcem Jernejem" in drugimi nasvetovimi imeni. Vrata v novo ustanovo so bila odprta vsem na prednjem društvom in posameznikom, ki so se strinjali z njim programom. Vsak član plača 10 dol. pristopnine, ki se steka v ustanovni sklad revije. Dobiti je treba več tisoč v načrtih plačanih naročnikov, preden se začne izdajati revija. Tako smo sklenili.

(Dalje prihodnjič.)

ČUDNE ZABLODE DELAVSKE STRANKE V NEW YORKU

(Nadaljevanje na 1. strani.)

šljajo." Izjava je na straneh 184-5 v omenjeni knjigi.

"Ta dogodek je bil tako ozuben" komentira Oneal, "da ni treba reči več kot toliko, da tako počenjanje ni prav nič slabše od ropanja mrljev."

M. D. O.—lutka komunistov

Oneal nato pravi, da ni M. D. O. le lutka kom. stranke, temveč tudi kom. Internationale. O. Piatnitski je na "13. plenumu" eksekutivnega odbora kom. Internationale, v decembru 1933. odprto priznal, da isto posvaril pred takim, za delavstvo nesprejemljivim kandidatom, kakor je Marcantonio, obenem komunist in fašist in nesprejemljiv v eni ali drugi vlogi.

Frey dolži vodje CIO, da so komunisti

Kot priča je nastopil pred Diesovim kongresnim odsekom za preiskavo neameriških aktivnosti tudi znani sovražnik John L. Lewis, John P. Frey, predsednik kovinskih strok v Ameriški del. federaciji. Frey je izjavil, da so vrste CIO polne komunistov in da lahko imenuje 60 vplivnih vodij CIO, ki so komunisti ali komunistični simpatičarji. "CIO je gnezdišče komunizma", je dejal stari sovražnik vodje CIO, Lewis. Kongresnik Dies je pa zaslišal Freyjev dejal, da bo Lewis danes prilika, zavrniti pred odsekom Freyjeve obdolžitve.

Letalska nesreča

V pondeljek je trčel v morje v zalivu Guanabara v Braziliji nemški potniški hidroplan Anhang, pri čemur je bilo ubitih šest potnikov in troje mož posadke.

Blago iz — mleko

Zvezni poljedelski departement je izdal poročilo, v katerem daje razumeti, da so znanstveniki iznašli proces, po katerej se lahko dela umetna volna v caseina, ki se pridobiava iz posnetega mleka. Iz te volne se da baje delati lepo in trpežno voljeno blago za oblike.

... Masaryk se je odpeljal!

čez mejo in začel izvajati velikopotezni bojni načrt za priporjenje svobode naroda, cigar zgodovinski obstoju, da celo samo ime je bilo dotlej nepoznano prenogim odločilnim državnikom udeleženih velesil.

Masarykovo nastopanje onstran je prvič odrezalo linijo vse dotedanje češke politike, da bi se mu mogli takoj pridružiti poklicni češki politiki. Mnogo se jih tudi ni strinjalo z njegovim programatično konцепциjo. Dr. Kramar ni šel v zamejstvo v domnevni, da je treba samo čakati, da se ruski valivali priveli čez Karpati in s tem v Železnem obroču desnice. Nič jim ni pomagalo sodelovanje s češkim historičnim plemstvom niti udeležba pri vladni večini v Železnem obroču.

Niti za korak naprej niso preti stvari češke svobode, dokler so svoj osvobodilni boj opriali samo na nacionalno misel, ki so jo vsekakor dvignili v slovensko. Čehi in Slovaci so zmagali še tedaj, ko so se po zaslugu Masarykovega dela ob usodni urki, ob spopadu družbenih smeri in držav zvezalih s silami družbenega napredka, ko so svoj boj vključili v velik pot svetovnega preobraženja in mu dali programatično koncepco splošne vrednosti.

To Masarykovo delo je pomembno za vse svet. Danes je Evropa spet razdeljena na dve tabore: Pred oboroženim bojem se razvija miseln boj, vse drugega še kakor pred letom 1914. V takem času vedo čehi in naj vedi vsi, kakšno moč pomeni ideja svobode, če je zvezana z borbenostjo!

Zdenek Krojecky v "Del. Pol."

JOACHIM BARCKHAUSEN—IVAN VUK:

DŽINGIS KHAN

Povest o mogočnem "Gospodaru sveta" in o njegovih vojnah v trinajstem stoletju v Aziji

(Nadaljevanje.)

Samo nekaj je čuval genialni vladar. Svoje mongolsko pleme. Smatral ga je za izvoljeni narod in za najboljši narod na svetu. Vseč mu je bilo in zelo dobrodošlo, da se niso njegovi rumenti jezdenci zanimali in ogrevali za čare te ali one religije. Bili so trezni, praktični, egoistični jezdenci. Vsi skupaj so z obema nogama stali na trdih tleh zemlje, nemoteni od religioznih sanjarji. In to jim je dalo moč, da so celo stoletje silno prekašali ostala ljudstva.

Džingis khan je natanko vedel, kakšno nevernost lahko prineseo religije. Tudi to stran je zakonito reguliralo v knjigi zakonov, Jassi, in prestopke s kaznimi obremenil. Duhovnikom, umetnikom, učenjakom sicer ni bilo treba plačevati davkov, ali za duhovnike je bil v zakonu še dodatek: Nikoli in nikjer ne smejo zavzemati kakšno državno mesto, ne smejo biti uradniki, z javnimi uradi kratko, ne smejo imeti nobenega posla. Ločitev cerkve od države je konsekventno izvedel. Niso ga k temu navajale kakšne slabe izkušnje, ker jih ni mogel imeti. Naredil je to po svojem čudovitem nagonu.

In vse kar je naredil, je imel preračunjeno, zakaj je bil treba tako ukrepati.

Pozneje, mnogo pozneje, pod vladom njegovih vnukov se je zrušila mongolska država vsled religioznih nemirov. In sedem sto let pozneje, potomci tega ponosnega osvajača držav in narodov živi siromašno življenje, izmogavano od duhovništva, ki je kakor peska v puščavi Gobi, in nenasitna kakor mrčes, ki breči po puščavi.

Veliki prednik je vedel kaj dela.

Vse njegove postave so imele čudovito moč in naravnost požlahtnujoči vpliv na surove mongolske toipe. Nemongolski kronisti poročajo, da se v državi Džingis-khanovi zoper Jasso, knjige postav ni nikoli nikdo pregrešil. Bila jim je sveto pismo. Sleherni Mongol je lahko pustil svoj šotor noč in dan in dragocenosti kakršne koli pustil kjerkoli, nikoli ni bil okrazen. In "Gospodar sveta" sam? Ni rabil naslovov, časti, simbolov. Njegove listine, njegovi odloki, njegovaovelja, njegove odredbe, njegova pisma niso imela tam, kjer je podpisal, svoje ime nobenega priimka, imena, nič. Tam je bilo prazno mesto in na to prazno mesto je zapisal dve besedi:

Džingis khan.

Več tudi ni bilo potrebno. Ti dve besedi sta imeli nepopisno moč po vsej Aziji. Govorica njegovih listin je bila jasna, trda in brez lepotičja. Ko mu je nekdo preveč vneti in preveč izpisani tajnik predložil neki odlok, ga je Džingis khan molče čital, prečital, čez nekaj časa pogledal in streljal v pisarja. Nekaj minut nato je tajnik izgubil glavo. Odlok je bil namreč napisan z veliko vlijednostjo in z lepimi besedami, da se je v frazah izgubljal njegov pomen.

Kronisti govore, da je Džingis khan znal samo dve molitvi k svojemu Bogu. Ena, ki je prosila za neprestano zdravje, druga za dolgo življenje. Smešno je sicer misliti, da bi ta staro bojevnik bil za svoje življenje v strahu. Ne, smrti se ni bal. Še kot starec je vodil svoje jezdece dve sto korakov naprej v nasok. Ali bil je moder in je vedel, da je življenje in nehanje mongolskega ljudstva zvezano z njegovim življenjem. Če umre, bo umrl tudi ljudstvo. Nikdo drugi nima te moči, da bi energično držal v rokah to ogromno državo, vodil armade jezdecev k zmagam in slavi. Zato bi rad še dolgo živel. In tež edini točki je bil praznoveren kakor otrok. Ko so mu nekoč pripovedovali, da je neki Kitajec nadel znameniti kamen modrosti, ki daje lastniku večno življenje, je dvignil nebesa in pekel, da so mu našli tega modrijana in mu ga pripeljali. Ali ta kitajski modrijan, čarovalnik, ni bil nič drugega kakor navaden, zelo prijazen, dober, pameten star gospod, ki je, mesto da bi Džingis khanu pokazal kamen modrosti, začel z njim dolgočasno posvetovanje. To posvetovanje je vsebovalo samo na sebi izboren nasvet: "Gospodar sveta" naj se odpove slavi in časti, naj se odpove vsakršnim zemeljskim nasladam in pozabi na svojo osebnost. Potem bo spoznal, da mu je vseeno, smrt ali življenje in smrt bo izgubila svojo grozo.

Z rjovečim smehom je poslal Džingis khan prijaznega starca domov. Kaj naj sploh s tem naukom počne, se je režal.

Poročila govore, da se je "Gospodar sveta" še dolge mesece potem, če so ga prijatejiji spomnili na starca in na njegov nauk, silno smejal. Da bi pozabil na svojo osebnost? Zakaj se je pa potem sploh rodil? Zakaj ima na svojem žilavem telesu toliko zaraslih ran? Zakaj potem jezdijo njegovi jezdeci po vsem svetu?

Dolgo se je še smejal Džingis khan, če se je spomnil tega starega modrijana. Celo v spanju se je včasih zasmehal, če se mu je o njem sanjalo. Če se je sredi bitke spomnil nanj, se ni mogel vzdržati smeha. Kajti bila je to modrost modrijana, ki ima pač pomen za slabice in starce.

Ko danes mi, zdaj po sedem sto letih od tistih dob, čitamo o teh ali onih dogodkih, ki se dogajajo danes v teh stepah in krajih, tu zdaj nekaj nenavadnega, tam nekaj nezaslišanega, tam zopet fantastičnega in pustolovskega, ki se dogaja tam daleč, daleč v daljnih stepah Azije, a v resnicu nimamo pojma, kaj to mora biti, tako je bilo Evropejcem pred sedem sto leti enako. Slišali so nekaj zvoniti, nekaj ogromnih tisoč jezdecev je privedlo v Evropo, na obale Donave, po Slovencij — a potem pa, kakor pljusk valov, odšvrično nazaj, pa niso pomisili, da se je nekaj strašnega preprečilo v srečo Evrope.

Nikolj v Evropi ni slutil, kakšni ogromni dogodki so se vršili takrat v Aziji. Nikdo nič vedel o Džingis khanu.

Prvi bojni pohod je krenil iz Azije. Uprle najprej svoje mrzle oči na sosednjo državo, na cesarstvo Karakita. Bilo je takoj veliko kakov danes Britanska Indija. Ogoroma država. Bila je država pastirjev plemena vseh vrst. Ta plemena so ropala dežele, ljudi, živino, kakor se je pač dalo. Vladarji so bili Khitanci, ljudstvo jezdecev kakor Mongoli. Svojo državo so ustvarili takoreči in jo povzeli z neštetimi ropi. Prejšnja leta so nameravali celo odjezditi v Arabijo. Slišali so namreč o bogatih zakladih te države. Vodje karavane so jim o vsem tem lepo in obširno poročali. In zakaj bi ne šli po tiste dragocnosti? In so jazdili. Ali slike so se jim zastonji cedile. Prepričali so se, da tisti deli Azije, arabske dežele, niso brez vojske in brez obrambe. Ni se dalo kar tako prijezditi in pleniti dragocenosti, ljudi in živali. Že pri Pamirju so si pobili nosove. Mohamedanske čete so jim stopile na pot. Napadle so jih dobro oborožene z vihajočim zelenim preročnim praporom s tako strašnim krikom, da se jim je ustavilo srce. Khitanci so kar cipustili svoje namene ter se ustavili v Pamirskega pogorja. Naučili so se tako vsaj nekaj. Zelo so se zanimali za to zapadno državo, katera vrata so se jim kar pred nosom zaprla. Vojevali so, kolikor se je dalo, s sultandom mohe-medanskim dežele, da bi si osvojili rogovitne oaze.

Džingis khan je bil o vsem tem izborno počuten. Radovedno in potrežljivo je opazoval te praskse. Ugajalo mu je da s Khitanci imeli stem dovolj opravka in se niso mogli brigati zanj. Kajti zanj niso bili brez nevarnosti. Bili so pri vsem tem precej mogočni in poleg tega na vražje ugodnem geografskem toriu. Poti med Iranom in Turanom so bile v njihovih rokah. In to sta bili dve edini veliki trgovski poti, kar jih je pozal srednji vek, ki sta peljali na vzhod. Džingis khan je bil torej vesel, da Khitanci niso bili kako robustno ljudstvo jezdecev. Bili so sicer temperamentni ali slabli politiki, leni, razneženi od udobnosti in malomarni.

In niso niti slutili, kaj jim preti.

Džingis khan je imel za seboj strnjeno narod, dobro vzgojen, poln dobrih vojaških lastnosti.

In najprej je poskusil, kako se Khitanci razburirajo in kako bi se dalo zaplesti z njimi. Najprej si je podvrgel dvoje plemen, ki sta bili pod vladom Khitanov. Khitanci se niso niti zmenili. Džingis khan je zaživil.

(Dalje prihodnjič.)

Ali je vaše društvo že v Prosvetni matici?

SLIKA IZ STAVKE



Pred kratkim je bila pod pritiskom državne milice končana stavka v tovarni pralnih strojev družbe Maytag v Newtonu, Iowa. Delavci so to bitko izgubili. Slije je za 10-odstotno mezdno znižanje, ki ga je odredila kompanija. Na sliki vidite državne milicike na straži pred enim izmed tovarniških vhodov.

Po Chicagu in okolici

(Nadaljevanje.)

Pisati o chicaških week-endih t. j. sobotah in nedeljah in praznikih, se pravi pisati o parkih, muzejih, zverinjakih, izletih na deželo in gozdnih veselicah ali piknikih, kamor vas že zanese. Nu, kolikor se tiče piknikov, se ne morem pritoževati, čeprav se tu ne vriši toliko takih zabav naenkrat kot v Clevelandu, vendar pa skoro ni nedelje brez tega. Poleg že o pisanih piknikov, katere sem posestil te meseci, odkar sem tu, sem bil zadnje čase še na dveh piknikih: na onem, ki so ga imeli "Vitezzi" od SNPJ 24. julija pri Kegli v Willow Springs, 31. julija pa na pikniku društva "Pioneers" SNPJ. Na prvega me je peljal naš Čarli in največja zanimivost je bil hčen namizni radijo, ki ga je dobil Victor Zupančič, drugače je bil pa podoben vsem drugim chikaškim piknikom: na drugem me je pa doletelo veliko presenečenje.

Tiste dni se je mudila tu na obisku moja "druga polovica", ki sliši na ime Pepco. Ker "mi Cikažani" nismo želeli, da bi se tu dolgočasila, smo jo sklenili peljati na piknik "Pionirjev". In čeprav je zjutraj deževalo da veselje in smo že mislili, da ne bo nič s piknikom, pa se je vreme nazadnje spriznile z nami in tako smo se peljali v Willow Springs: Mary Udovich, stara prijateljica moje žene, zakonec Murnova (on je vozil) in midva s Pepco. Vreme se je medtem popolnoma zbruhnilo in na pikniku je bilo prav zabavno. Proti večeru so pa "Pionirji" delili nagrade — 10 nagrad po petaku — in tedaj dolgočasila, smo jo sklenili peljati na piknik "Pionirjev". In čeprav je zjutraj deževalo da veselje in smo že mislili, da ne bo nič s piknikom, pa se je začne revščina, ki pada nižje in nižje, dokler ne doseže dna slumov... Tako je povsed, ne samo tu." Nakar mi je Frank povedal, da so ti bolje situirani črnci v nekem oziru še slabši od večine Amerikancev bele polti: svojih manj srečnih, revnih črnih bratov ne morejo videti, jih sovražijo (ne pa njihovih dolarjev, kadar jih lahko dobre ob njih) ter iščejo družbo belecev...

Naposled smo se pripeljali v Jacksonov park. Kar se parkov tice, sem že prej vedel, da je malo mest s toliko lepih parkov kot Chicago, vendar me je ta park, ki sem ga to pot videl prvič, izredno presenetil. Park se razprostira ob Michiganskem jezeru, kjer se vije krasno peščeno obrežje, kjer je bilo videni na tisoče kopalcev in kopalk vseh starosti. V parku samem pa zasenčene steze in ceste, lagune z racami, gosmi in labodi, mehke travnate trate itd. V zaluhi, kjer kraljuje poslopje Chicaškega jahtnega ali čolnarškega kluba, se pa zible več kot sto motornih čolnov, jadrnic in velikih motornih jaht, blizu klubovega poslopja pa posnetek Kolumbove ladje Santa Maria, ki je videni res prista in najmanj toliko stara kot Kolumbovo odkritje in indijanska nesreča, ki je prišla s Kolumbom. Ampak večina teh motornih čolnov in jaht je last "boljših" ljudi, ki se znajo dobro imeti na račun tujih župljev...

Zdaj pa k drugim stvarem. Predzadnjo nedeljo popoldne se je domisliš Frank Bizjak, da ne bi bilo napačno, če bi šla pogledat Jacksonov park. Pa pojdiva, sem pristal. Vzela sva naduljeno železnico, ki nudi najhitrejšo transportacijo po Chicagu in v dobrih dvajsetih minutah sva bila v downtownu; odtam je pa Jackson Park Express oddirjal z nama jug, kjer se nahaja park, ki je bil najin cilj. Vlak je vozil

večinoma skozi slumske predele, kjer žive sami črnci, katerih je v Chicagu za majhno republiko.

Hije so večinoma stare in zanikne, da se vidi na prvi pogled, da še najbolj zasluzijo, da bi se jih podrobilo. Same trhloba in nesnaga! In po trhilih, črnh lesnih verandah pa vse polno lončkov s cveticicami, ki delajo patetičen vtis. Tistim, ki trdijo, da reven delavec nima oči za lepoto, niti ne čuti potrebe po nji, bi jaz pokazal myto dolgo vrsto podprt v verandami, na katerih stoji na tisoče cveticnih lončkov, postavljenih tja v prizadevanju, da se nekaj omili in olepša brezupno žalostna slika te velmesle proleatarske revščine! In revščina je tod po vsem videti nesporno kraljica!

Dasiravno je vlak drvel z orodjem 60 milij na uro, smo se vozili skoraj pol ure, preden je bila ta revščina za nami! Potem smo pa videli ob obeh straneh proge lepše stanovanjske hiše, kjer živi črnski srednji sloj: zdravnik, avokati, uradniki, poštni uslužbeniki, trgovci itd. Tod je mnogo lepše. Ko sva se zvečer vrnila iz parka, sem omenil proti Franku: "Zdaj lahko vidiš, kako se niža življenski standard ljudi: tod je znotraj tega, da se vidi, da je v tem okrožju, ki so včlanjeni v Prosvetni matici, so tem potom vabljena, da pošljajo zastopnike na to konferenco, ki bo razpravljala o važnih ukrepih. Po konferenci se bo istotom vršil piknik, na katerega so vabljeni vsi prijatelji in somišljenci našega gibanja, ki delujejo za boljšo bodočnost nas vseh. Obširnejši program bomo objavili pozneje.

Spotoma mi je Bizjak pokazal tudi slovensko cerkev sv. Stefana. Videl sem majhen črni zvonik, podoben majhnemu stotcu, ki toliko da se dviga nad črnnimi strehami enonadzornih hiš, ki obdajajo cerkev. Se posebno pritlikava se zdi ta cerkev, ker je videni v bližini veliko, ponosno zidan katedralo ne vem, katere krščanske sekte. Tamošnja okolica pa ni videni prav nič prijazna, temveč siva inusta. V bližini bodočnosti namejavam obiskati chicaški Chinatown in Ghetto (židovska četrta), če bo prijatelj Turpin držal besedo ter me peljal tja, kakov mi je obljudil. Bomo že videli. I. J.

Vabilo na konferenco

Sygan, Pa. — Konferenca klubov JSZ in Prosvetne matice za zapadno Pennsylvanijo se bo vršila dne 11. septembra v Presto Parku, Pa., pričetek ob desetih dopoldne. Vsa društva v tem okrožju, ki so včlanjeni v Prosvetni matici, so tem potom vabljena, da pošljajo zastopnike na to konferenco, ki bo razpravljala o važnih ukrepih. Po konferenci se bo istotom vršil piknik, na katerega so vabljeni vsi prijatelji in somišljenci našega gibanja, ki delujejo za boljšo bodočnost nas vseh. Obširnejši program bomo objavili pozneje.

Lovrenc Kavčič.

Socialistična vlada v Boliviji

Poročilo iz La Paza, glavnega mesta južnoameriške republike Bolivija, pravi, da je ministarski predsednik Busch reorganiziral svojo vlado in da so v reorganizirani vladi v večini socialisti. Bolivija je več let vodila krvavo vojno s sosednjim republiko Paraguay, s katero je te dni podpisala mir.

Unijski agent umorjen

Pretekli teden so neznaní morileci umorili pred njegovim domom Jamesa G. Dungana, ki je bil poslovni agent v tajnik-blagajnik podružnice 191 unije soboslikarjev in dekoraterjev. Umor pripisujejo nizinski elementom, s katerimi je bil Dungan v boju za kontrolo unije.

Mussolini posvarjen

Angleška vlada, ki se je začela vznemirjati, ker Mussolini ne kaže pripravljenosti, odpoklicati svojih čet iz Španije, zlasti z Belearskimi otokov, ki so velike strateške važnosti, je pretekli teden posvarila Mussolinija, da ne bo potrdila anglešno-italijanskega prijateljstva, ako italijanska vlada ne bo držala svojih oblub. V Parizu pa spet namignili, da bodo prisiljeni odpreti špansko mejo za lojaliste, če ne bo odpoklical italijanskih čet.

Vojški manevri v Evropi

Evropa se nahaja v dobi vojaških manevrov, ko generalni stabi preizkušajo učinkovitost svojih armad. Pretekli teden so se vršili veliki manevri franco-ske armade ob francosko-italijanski meji. Namen teh manevrov je bil, pokazati, ali je francoska armada pripravljena, da lahko odbitje napad od te strani. V teh manev

• KRITIKUJOČA MNENJA, POROČILA IN RAZPRAVE •

KOMENTARJI

Na drugem mestu v dananji številki "Proletarca" lahko citate dopis Joe Korsica iz Detroita, ki se jezi na nas, ker smo zapisali, da je taktika komunistov z ozirom na boj v vodstvu unije avtih delavcev demagoška; in da bi tega boja bržkone ne bilo, ako bi ne bilo kom, mahnici, ki streme za polastičnijo vodstvo U. A. W. In ker smo poleg tega še zapisali, da je tudi pozdravljanje s: "Heil Hitler!" v tem slučaju golo demagošto po komunističnem receptu, se je dopisnik Korsic tako razjezik, da nas je "do kolen" porinil v "Hearstovo godilo".

Toda dopisnik K. je zagrešil baš tisto, kar očita "Proletarcu": on ima oči samo za eno stran in je slep za vse druge. Če bi bil trezno prečital poročilo v "Proletarcu" (od 3. avgusta), bi bil lahko videl, da smo bili kritični tudi napram Homer Martinu ter povedali, da je nedemokratično postopal s prizadetimi gl. odborniki svoje unije, ko jih je suspendiral, ne da bi jim prej dal priliko do zagovora; rekli smo, da bi bilo pošteno in demokratično, prizadete odbornike obtožiti, potem jim pa dati priliko do zagovora, o kazni bi se pa lahko sklepal šele potem, ko bi bila njihova krivda dokazana; ker tega ni storil, temveč jih je najprej suspendiral, smo ugotovili, da je s tem zagrešil tudi veliko napako. Ko smo to povedali, smo pa skušali tudi uganiati, kaj je privredno Martina do tega nedemokratičnega koraka, do cesar imamo tudi mi pravico. Če smo pogodili ali ne, je pa druga stvar, kajti mi ne stojimo za kulismi tega boja niti nismo v gl. odbor U.A.W., torej smo se lahko tudi zmotili. Pravilni odgovor bo dala še bodočnost, ko bojni hrup potihne in "topovi" obmolkejo, da bo mogoče razbrati, kdo je bil kdo in kaj.

Korsica boli, ker je "Proletar" zapisal, da bi tega sporočila v vodstvu U. A. W. najbrž ne bilo, če bi ne bilo komunističnega "vrtanja odznotranja", katerega namen je, spraviti avtino unijo pod komunistično kontrolo. Kakor da smo s tem komunistom storili kako krivico, ko vendar že vrabci na strehi čivkajo o tem! Mi nismo nobeni oboževatelj Homerja Martina ali katerega koli posameznika, toda iti molče mimo dejstva, da si Stalinovi komunisti na vse kriplje prizadevalo, da bi uničili Martina, ker noče trobiti v njihov rog, bi ne bilo pošteno. Naša dolžnost je, da v takih slučajih povemo, kar nam je o stvari znanega. Mi bi rajše videli, da bi ameriški komunisti pošteno pomagali delavski stvari, namesto da razbijajo druge delavskie strokovne in politične organizacije kjerkoli morejo; ker pa jih gre samo in edinole za nadviavo v ameriškem delavskem gibanju, ker hoče biti diktatorji in pri tem niso prav nič izbirčni pri izbiranju sredstev za doseg tega namena, jih ne moremo hvaliti niti sledovali: z njimi, pa če bi še rajši.

Pa pozdravljanje Martina z nacijskim pozdravom in vzklonom: "Heil Hitler!" Če dopisnik K. ne razume, da je to demagošto prve vrste, potem ne ve, kaj ta beseda pomeni. In če verjame, da ni prišel recept za ta pozdrav naravnost iz komunistične kuhinje, mora biti še zelo "mlad". Morda se bo nekoliko zbistril, če mu povemo, da je bil namen tega pozdrava, vzbuditi najgrše predstode proti predsedniku avtne unije?

Kar se tiče našega "pobijednika komunizma" je pa treba ugotoviti sledede: 1. da so ameriški komunisti že prenehali biti komunisti in služijo samo še Stalnu za štafažo; 2. da so s svojim igranjem v roke am-

pogrel tudi če bi vsi clevelandski rojaki poslušali euclidskega rojaka A. Noča, ki jim je svetoval, naj lepo ostanejo doma na zapečku.

★

Za Sawyerja je bila tudi Delavska-nestrankarska liga, če da je manjše zlo in da je treba Daveyja kaznovati, ker je poslal vojaštvo proti stavkarjem. Ampak kje pa imajo ti ljudje najmanjšo garancijo, da bi se tudi Sawyer, če postane govor, ne ukloni pritisku kapitala ter zagrešil enako dejanje? Nikjer noben! Kar jim človek želi, je to, da bi se jim nekega dne ne bi treba kesati ogrevanja za Sawyerja...

★

Zanimivo vprašanje, ki je vzniknilo iz primarnega volilnega boja med ohijskimi demokratimi: Kateri izmed slovenskih dnevnikov v Clevelandu je zdaj vodilni demokratski šampion v "metropoli"?

Delavski listi in piknik

No. Chicago, III. — Zadnjici sem omenil, da se tukaj — v Lake county — deluje za ustavitev delavskega lista in da bom izrazil svoje mnenje o tem.

Delavski list potrebujemo, kakor slepec pogleda. Kakor pa je slepec težko, oziroma nemogoče spregledati, tako je težko delavstvu vzdrževati svoj list, dokler ne spregleda, da mu je tak list predvsem najbolj potreben; tudi biti včasih malo lačen ali žejen, bi bilo bolje, kakor biti brez svojega lista — brez voditelja. Ideje za tak list se navadno pojavljajo v času stavk, kmalu na to pa zopet zaspijo. Kolikor se jaz spominjam, se je že govorilo o tem pred 20 leti, v času stavke v "American Steel and Wire Co.", potem v stavki "Fansteel" in sedaj v stavki "Chicago Hardware Foundry Co."

Da se take ideje oživljajo v času stavk je krivo, ker nimamo lista, da bi poročal vsaj resnico, ako nemore v korist delavstva. Poročila tukajšnjega lokalnega lista so tako nesramno lažnjava, da razburi vsakega delavščaka čutečega človeka. V takem razburjenju je pripravljen napraviti, kar v prvem hipu zmore — pustiti list. S tem, ako delavec pusti list, jaz ne vidim, da je takemu listu napravil kako škodo, ker v najboljšem slučaju bi pustilo list kakih 200 naročnikov. Kapitalističen list ni odvisen od naročnikov, ampak od glasov. Veliko naročnikov želi le zato, da je bolj vpliven za pridobivanje oglasov in to v mestih, kjer je več takih listov. V tukajšnji okolici ni listu treba te brige. Samo en list obstoji (je še par manjših, ki pa ne pridejo v vstop) in ta ima podporo od tukajšnje vlade (Chamber of Commerce) in to je vse, kar potrebuje. Kar sklene ta organizacija — organizacija trgovcev — to sklene mestna uprava — tako piše list. Za uslugo pa dobi polne strani oglasov, katerih sam eden prinese več kakor 200 naročnin.

Z odpovedjo lista ni pomagano delavstvu nič. Uprava lista se delavstvu samo smeje, misleč: saj nimajo kaj drugega četati. In to je res, dokler ne bomo imeli svojega delavskega lista. Poskušalo se je že z ustavitev takega lista in se ga je ustanovilo. Par izdaj je izšlo, pa je poginil. Zakaj je poginil? Zato, ker ni bil izrazito delavski. Zato ni dobil od delavstva podpore, od kapitalistov pa batine.

Clevelandška slovenska dnevniška sta se hudo pisano gledala zaradi demokratskih kandidatov v primarnih volitvah. "Ameriška Domovina" je bila za gov. Daveyja, ki se je proslavljal s pošiljanjem vojaštva proti jeklarskim stavkarjem in cigar politična mašina je do možga korumpirana, dočim je "Enakopravnost" podpirala njegovega tekmeča Sawyerja. Po pisanju obeh listov bi nepočutil človek sodil, da je bila zmaga enega ali drugega kandidata odvisna od clevelandskih Slovencev, kar pa je, seveda, le prijeten sen. Kajti Sawyer bi bil zmagal in Davey

previ: ker je delavski list od

VOJAŠKI MANEVRI



Tretji armadni zbor ameriške armade je imel pred kratkim velike manevre v okolici Higgins, Miss. Na slike je oddelek strojnih pušč 5. kavalskega polka, ki stoji v Fort Oglethorpu, Georgija.

naročnin odvisen, in drugič; ker boj ko je razširjen list, več ima prilike za izobrazbo delavstva in več vpliva v splošnem. Kar pa je najbolj važno, so glas. Ako so važni za kapitalistične liste, zakaj ne bi bili za delavške. Ne mislim, da bi moral biti delavski list poln samih oglasov, ampak da bi delavstvo podpiralo tiste trgovce, ki oglašajo v delavskem listu. S tem bi pomagali listu in kaznovili ti te trgovce, ki se očitno nrečujejo sedaj iz delavstva. Biti bi morali odločni v našem boju. Ne gledati, ako imajo trgovce mogoče kako stvar en cent, dva cene. On mora napraviti dovolj dobička, ako hoče obdržati trgovino. Ako napravi prikarm predmet nekoličko manj, mora napraviti pri drugih več.

Waukegan-No. Chicago Co-op. Assn. je delavška ustanova. Vedno je bila in je pripravljena pomagati v delavskih konfliktih. Pa kaj ima od tega? Zelo, zelo malo delavstva to upošteva. Namesto da bi se delavstvo strnilo v skupno zadružno samopomoč, pa gre preselepjeno za en cent miljo da-leč in se s tem počaže kaj je. Imamo slovenski delavski list "Proletar". Ze samo zato, ker obstoji že toliko let, bi ga moralni vzljubiti. Nikdar ni imel veliko naročnikov, nikdar oglasov. Kljub temu pa še živi. Da pa še živi, so pa odgovorni prečrani slovenski delavci, so drugi, ki se ne ustrasijo nikakih ovir. Dokler bo živel to delavstvo, bo živel tudi Proletar in bo pomagalo drugim delavskim listom, zadružnim in vsakemu delavskemu pokretu.

Dne 21. avgusta bo tukaj piknik v korist Proletarja. Zeleti bi bilo, da se vsi, ki ste proti tukajšnjemu listu in ki ste za njo list v tukajšnji okolici, udeležite piknika. Važno je, da bi dobil Proletarjev kako pomoč, ako se pa od vas ne more pričakovati, ako ste v slabem položaju pa pokažite, da ste za delavsko borbo s tem, da se udeležite kljub temu, čeravno samo za število. Vsi dobro do-sli!

Piknik se bo vrnil na navad-nem pr osteru, to je, na Stanovnikovih farm. Pekli bomo koru-zo, krompir, meso, pa mogoče še komarje. Navadno je na zadnjem pikniku najbolj zabaven. Zato ne pozabite na dan 21. avgusta. — John Zakovsek.

Poročilo iz Detroita

Detroit, Mich. — Rad bi napisal dobro poročilo, pa ne morem, kajti Detroit ima danes največjo brezposelnost v svoji zgodovini. Avtomobilска industrija, od katere je Detroit odvisen, je v popolnem zastoju. Ždaj so doma tudi tisti delavci, ki so še delali po par dni v tednu. Tovarniški bossi se izgovarjajo, da so te odslovitve le začasne, dokler ne bo končan inventori, ali preglej imetja. Za bogataje je pač lahko, njim ničesar ne manjka, imajo vsega v izobilju, kar si požele.

leže tega izleta in s tem pokajo-jo, da se zavedajo svojih delavskih interesov.

Lower Strait Lake je lahko najti. Samo glejte za napisom "The Old Home State". Iz mesta vzemite North Western Highway do Orchard Lake road, potem pa pri prvem križišču s prometno signalno lučjo krenete na levo po Maple road, vozite naprej pet milij, dokler ne opazite napis "The Old Home State", kjer krenete na desno na gramozno cesto (gravel road) in napisi vas bodo priveli na cilj.

Ker bo to najbrž zadnji le-tošnji izlet v naravo, ga najbrž nihče ne bo rad zamudil in mi smo pripravili vse potrebno za velik poset. Za ples bosta igrala Tony Stefanich in Rudy Potocnik. Na sporedu je tudi balinarska tekma in pa base ball tekma med Young Americans in Wolverins od SNPJ.

Anton Jurca.

V obrambo komunistov

Detroit, Mich. — Demagoška taktika — kje? Pomislite, čitatelji Proletarca! Pet suspendiranih uradnikov U. A. W. je prikoralok v sodno dvorano, na glavni stan unije, in pozdravilo predsednika, tožilca in sodnika H. Martina z: "Heil Hitler!" To je neodpustljivo, kar ti komunisti uganjajo, kar ne morejo kontrolirati pa razbijajo... To je menda hotelo napraviti pet militantnih suspendiranih uradnikov, ki so delali na to, da bi bila unija militanta, ne pa kak privesek fathra Coughlina ali kakega drugega pričerja.

To je bilo preveč tudi za demokratičnega H. Martina! Da bi bila unija, ki jo on kontrolira, demokratična? To se ne sme zgoditi, je začel vpti. Komunisti hočejo kontrolirati U. A. W.! In vedoč, da s tem najlažje načuva ameriško maso proti militantnim voditeljem, jih je obdolžil rdečkarstva. To potegavščino in s pomočjo Hearstovega žoltega časopisa (slovensko časopisje mu ponaga na celih črti) je uspel pri nevedni masi, ki misli, da je komunizem največje zlo in pri tem zanemarja prave delavške principe.

Ako bi bil H. Martin militanten uninski voditelj, bi kapitalistično časopisje udrialo po njem kot udrih po komunistih. Kapitalistom se ni treba H. Martina nič batiti, ker ne bo nikdar dopustil, da bi bila unija militantna (če mu bo uspešno).

Mislim, da bo imelo članstvo zadnjo besedo. Kar dela Martin zdaj, nima para v zgodovini justice. On je vse, sodnik, tožilec, imo diktator mu tudi dobro pristoja. Samo posmislite, čitatelji! Sodba, pa se zatoženi ne more zagovarjati. Ako bo Martin uspel, ne bo članstvo nikoli izvedelo, kaj se dela za kulismi sedanje obravnavne proti obtoženim militantnim voditeljem U. A. W. Kar Proletarje podstikat Frankensteen komunistični gruji, bi moral podstikati Martinu, pa bi bil korekt. Ker pa zajema vsemi iz lažnjivih virov, blufa s

tem čitatelje, ker slišijo samo eno plat zvona, to je žoltega časopisa novice, ki ne pozna nobenih meja v zatiranju delavskih pravic. Apeliram na čitatelje Proletarca, naj ne nasledajo žoltemu časopisu. Proletar je pa naj si ne dela madeža s protikomunistično gonjenjem. Dokler bo Proletar tako strankarski in bo pobijal vse, kar se zgodi v ameriških unijah in politiki kot komunistično, ne bo delal za princip delavstva: Delavci celega sveta združite se, če hočete premagati vašega največjega sovražnika (kapitalizem).

Ker vidim, da je Proletar začel že do kolen v Hearstovo godilo v pobiranju komunizmu, zato tukaj izjavljam, da mi ni mogoče še naprej ostati za stopnik Proletarca, ker ne ma ramen capljati po Hearstovih taktik. Torej me ni treba več oglašati za zastopnika Proletarca. Kadar se bo taktika pisanja spreobrnila, bom pri volji nadaljevati z razširjanjem Proletarca. — Joe Korsic.

Pripomba uredništvu. — Odgovor na gornji dopis, ki je spisan čisto po komunističnem receptu, dobite v Komentarjih.

TUDI V ANGLIJI NI VSE ZLATO KAR SE SVETI!

(Nadaljevanje s 1. strani.) last v rokah peščice ljudi, a kvlic vsemu pride do velikih stavk.

To jim diši!

In to je, kar diši ameriškim kapitalistom; zato so hoteli imeti to komisijo. Tisto malo nepopolne socialne zakonodaje, kar je ima Anglija, jih ne zanima. In potovanje komisije po škandinavskih deželah je bržkone pesek v oči. John Lewis se je moralno dozdevati da mu ponujajo mačka v žaku, ko so ga povabili, da imenuje enega člena CIO v to komisijo, cesar pa ni hotel storiti. Spričo gornjih odkritij, ki jih je obširno pojasnil Trevor Williams iz Angleške neodvisne del. stranke v "Socialist Call", od te komisije, ki sestoji iz kapitalistov in par unionistov, ne moremo pričakovati kakšnih posebnih dober za ameriško delavstvo.

Kadar naročate knjige, poslužite se Proletarcev knji-

PRISTOPAJTE K
SLOVENSKI NARODNI PODPORNI JEDNOTI
NAROCITE SI DNEVNIK
•
"PROSVETA"
Stane za celo leto \$6.00,
pol leta \$3.00
Ustanavljajte nova društva.
Deset članov(ie) je treba za novo društvo. Naslov za list in
za tajništvo je:
2657 S. Lawndale Ave.
CHICAGO, ILL.

ZA LICE NISI TISKOVINE
VSEH VRST PO ZMERNIH CENAH
SE VEDNO OBRNITE NA UNIJSKO TISKARNO

Adria Printing Co.
1838 N. HALSTED STREET, CHICAGO, ILL.
Tel. Lincoln 4700
PROLETAREC SE Tiska PRI NAS

Pry slovenska pralnica se priporoča rojakom v Chicagu,

Ciceru in Berwynu.

Parkview Laundry Co.
FRANK GRILL in JOSEPH KOZDRIN, lastnika
Fina posrečja — Cene zmerne — Delo jamčeno

Telefoni: CANAL 7172—7173

CHICAGO, ILL.

ZASLUŽNI MOŽJE

FRANK S. TAUCHAR

Pred kratkim je izšla knjiga z naslovom "Culture of Organs", katera sta izdala dr. Alexis Carrel in Charles A. Lindbergh. V njej podrobno razpravlja o mehaničnem ali umetnem srcu, na kateremu delata že več let skupno; dočim je dr. Carrel delal na preskušnjah življenskih organov že zadnjih petindvajset let.

Pisatelja sta oba svetovno znana. Lindbergh radi prvega neprestanega poleta preko Atlantika pred enajstimi leti; dr. Carrel pa zaradi svojega udejstovanja na Rockefellerjevi instituciji medicinskega znanstva v New Yorku že nad četrto stoletje. Knjiga vsebuje do sedaj odkritia biologična dejstva, na podlagi katerih se smatra življenje večno. Treba je baje samo pravilne hrane vsem celičam, katerih je miliarde v našem telesu, pa postane življenje nesmrtno.

Dr. Carrel je skozi vsa ta leta delal na preskušnjah organov iz raznih živali in je pronašel, da plazma, mrene in žleze izven telesa, če se jih da v pravo temperaturo in se jih hrani s kemikalijami istega izvora in vsebine kot so jih ti organi dobivali prej v telesih. Nadalje sta on in Lindbergh izdelala "stekleno srce", ki vzdružuje pri življenu — če treba za vedno — vsak organ iz telesa, ga temeljito ozdravi, nakar ga nam zdravnik zopet nazaj prišije; približno tako kot urar napravi s kolesjem ure.

Gornje vzemite le za primer, ne pa za šalo. Šallli se bomo lahko šele potem, če se fantoma res posreči uvesti njiju povhade v praktično življenje. Kajti tedaj, če bo s kakšnim udrom kaj narobe, ga bomo enostavno odrezali, dali za par ur v umetno stekleno srce, nakar ga bomo nazaj prišli, pa bo zoper dober za nekaj let.

Ker se je prenos ali transplantacija celega očesa, ali pa samo zenice, že posrečila zdravniški vedi, ni vzroka, da bi o gornjem dvomili. Dozdaj seveda niso niti sanjali o tem, da bi poskusili odrezano roko ali nogo nazaj prišli. V prvi vrsti zato, ker bi je ne odrezali, če bi bila rabna. Toda če se bo Lindberghovo stekleno srce v bodoče toliko izpopolnilo kot pričakuje iznajditelj sam, tedaj ni nobenega vzroka, da bodo nadležne bolezni kot so revmatizem, rak, krč, božjast, glavobol, hrbtobol, razne slabosti itd., popolnoma pod kontrolo zdravniških klinik, v katere bomo na eni strani švedrali notri kot stare pokveke, na drugi strani strani pa bomo ven leteli kot čvrsti mladeniči in brhki dekle!

Ampak čeprav tako daleč ne pride, je razveseljivo dejstvo to, da se bodo potom Lindberghovega umetnega srca dali popolnoma ozdraviti gotovi organi telesa brez posebne nevarnosti in neprilik. Tako bo postalo življenje ne le daljše, pač pa tudi zdravejše in dckaj prijetnejše. Kdo, vraga, pa hoče živeti, če bi ga vedno nekaj bolelo?

Da bosta ta dva moža bolj uspešna s svojimi nadaljnimi raziskovanji in preskušnjami tega najnovnejšega zdravniškega aparata, sta se začasno izolirala od svetnega hrupa. Dr. Carrel, ki devet mesecov letno dela na Rockefellerjevem zavodu v New Yorku, preživi vsako leto ostale tri meseca na otoku St. Gildas, kjer nemoteno in privatno nadaljuje študije o skrivnostih življenja. Malo vstran je otoko Illic, na katerem zdaj živi Lindbergh in izboljšuje svoj mehanični aparat, katerega imenuje "umetno srce", in o katerem tudi dr. Carrel pravi, da ima veliko bodočnost v prihodnosti. Oba otoka se nahajata na morju med Anglijo in Francijo, v bližini francoskega obrežja.

Ker sta ta dva moža res doprinesla nekaj dobrega za ljudstvo za časa njujorških dosedanjih življenva, ju jaz smatram in pristevam med zasluzne može. To pa še posebno zato, ker o njiju delih nisem nikjer opazil pretirane samohvale; kar se tako silno rado pripeti manj zasluznim, ki bi se tudi radi sveslušati. Jaz sem se seznanila z

čega izdelka ne da z nobeno krtaco očistiti plesnobe, zarjavost in trohnote ... Je že zlodijsko drgneš in pucaš — pa se ti hudič ne posveti!

Izmed vseh udejstovanj je znanost najskromnejša, in klub temu za človeštvo najpomembnejša veda. Veda je v tehniki, kemiji, medicini in kirurgiji že dozdaj toliko napredovala, da bi bil svet lahko sličen izmišljenemu raju, če bi si ljudje vsaj znali urediti svoje družabno življenje v ekonomskem oziru tako, da bi vsakdo imel priliko do enakega produciranja in uživanja zemeljskih dobrin.

Toda več o tem enkrat pozneje.

Kristina Turpin.

KNJIZEVNE VESTI

Vtisi iz Minnesote

Chicago, Ill. — Kar se dvakrat zgodi, se rado tretjič ponovi, pravi pregor. In tako smo mi — moj mož, hči in jaz — letos tretjič preživeli naše počitnice v severni Minnesoti, blizu Elyja. Severna Minnesota je s svojimi brezstevilnimi jezeri in gozdovi v resnicu krasna pokrajina, da malo takih. Vožnja s čolnom po teh jezerih, ki jih obkrožajo šušljajoči gozdovi ponosnih smrek in deviških brez, je nekaj nepozabnega. Človeku se zdaji, da se nahaja v raju. Manjka samo še zlatolasi, mlečnopoliti gozdni Vili, pa bi bila slika perfektna ... Prav radovedna sem, kakšen vtis bi ta pokrajina napravila na "kralja valčka", Johanna Straussa in kakšne lepe meiodije bi se porodile v njem, da je imel kdaj priliko videti te kraje? ... Ali pa če bi tod hodil pesnik kot naš Oton Zupančič ... Človeku je kar žal, da ni skladatelj ali pesnik ...

Severna Minnesota je obenem pravi raj za ljubitelje ribolova. Čiste vode tamozničnih jezer nudijo ribičem obilico tolstih rib, ki jih je veselje pogledati. Moj mož se je tako nadušil za te kraje, da sem se skoro baša, da ga ne bomo mogli spraviti domov. Saj bi tudi jaz rada ostala vsaj še nekaj tednov v tej prelepri okolici, toda boj za obstanek nas je klical domov in temu klicu se človek ne more zoperstavljati.

Ljubljanska delavska revija "Vzajemna Svoboda" je v svoji julijski številki začela priobčati Etbin Kristanovo drama "Gospodar", ki je bila minulom igrana v Slovenskem narodnem domu v Clevelandu.

Izšla je 2. številka 2. letnika "Njive", ki prinaša sledoč vsebino: članek "Par številki", opis "Spomini" (A. Možetič), povest "Dogodek na cesti" (Jože Kranjc), članek "Argentinski politični moment" (Mirba), opis "Primorska vas" (Bražda), članek "Zdravniški pregled pred poroko" in nekaj krajših stvari. "Njiva" izhaja v Buenos Airesu, Argentina; naslov je: Paz Soldan 5150. Naročina na leto (za inozemstvo) \$1. Izhaja na 16 straneh.

Brezplačna informacija o spolni bolezni

"Sifilis se da ozdraviti!" To poslanico vsebuje brošurica, ki jo je izdala federalna zdravstvena oblast (United States Public Health Service).

Ta urad označuje to jako načeljivo in nevarno bolezen kot "velikega morilca" in opominja, da več kot 100,000 ljudi v Združenih državah vsako leto umre zaradi sifilitičnega okuženja in njegovih posledic, da je po en slučaj blaznosti izmed desetih in po en slučaj slepotе izmed sedmih pripisati tej bolezni. Pa vendarle je sifilis skoraj vedno ozdravljiv, ako se zdravljenje začne pravočasno.

Vsakdo bi moral poznati temeljna dejstva o tej bolezni — njen vzrok, kako se siri in kako se zdravljenje.

Piše na Foreign Language Information Service, 222—4th Ave., New York City, in brošurica o sifilisu, spisana v angleščini od federalnega zdravstvenega urada, se vam pošije na JSZ!

Iskanje opuščeno

Iskanje na Filipinih poročajo, da so ameriške bojne jedade opustile iskanje velikega prekomorskega potniškega letala Hawaii Clipper, ki se je izkobilno na morju nekaj sto milijonov km vzdolje. Na letalu je bilo 15 ljudi, potnikov in članov posadke.

Injim kmalu potem, ko sem prisla v Chicago, kako leta pozneje, l. 1921, je pa na pikniku Narodni Vitezov, št. 39 SNPJ, pridobil mene in še več drugih dekle, ki so bile z menoj vred še "nove" v tej deželi, da smo se začele zanimati za to jednotno ter pozneje pristopile. Mislim, da bi ne bilo napadno, ako bi ga društva tukaj rojenih Slovencev večkrat povabila za govornika. Še boljje pa bi bilo, ako bi imeli več takih angleščih govorečih mladih agitatorjev, da bi šli med našo mladino ter sili delavsko zavednost.

Napisala bi lahko še mnogo več, pa se bojim, da bi se mi potem preveč stožilo po minnestotskih jezerih in gozdovih, kateri upam ob priliki zopet videti, če bomo živi in zdravi. Zato rajši neham.

Kristina Turpin.

KRALJEVSKI OBISK



Pred kratkim sta obiskala Francijo angleški kralj George in njegova žena. Obisk je bil političnega značaja in njegov namen je bil, utrditi vezi s Francijo, angleško vojaško zaveznicijo. Na sliki sta angleški kralj in predsednik francoske republike Albert Lebrun. Kralj je na lev, Lebrun na desnem.

KAKO JE BILO V 13. STOLETJU PRED KRISTOVIM ROJSTVOM?

Cas, to je najčudovitejši čas, ki je na svetu, je velikan, ki ga ni videti, ali ga čutiš vse-povsod. Cas ustvarja, ubija, preklinja in odpušča. Vse stvari v njegovih rokah spreminja-jajo svoj obraz.

Grčija — ena sama zmesta navadnih, brezimnih otokov. Pojma za besedo Grk še ni bilo na svetu, še manj rimski vojak. Bržkone so se tedaj Etruščani naseljevali po Italiji. Le v Knesu na Kreti vladajo sveti biki in njih knezi, kar je bilo nekoč znajdeno človeku v prid.

Po knjigi "Das gelbe Weltreich" (Romano svetovno carstvo) — napisal Ivan Vuk.

Feničani so bili tisti, ki so značili ta črkopis. S Feničani mo torej več kot 3000 let predno in nerazdržno spojeni. Voveštvo ima pač slab spomin. Pozabilo je na eno najvažnejših dejstev svoje preteklosti! Ničesar ne vemo, kako je nastala naša pisava, vsakršno oprišče zanje se je izgubilo. Kar se ni ohranilo v grobovih Byblusa, ki se jih zdaj izkopava, je na vekomaj izgubljeno. Le eno je resnično: Da smo s to svojo tehniko izpopolnjeno sedanje, to neskončno globlje zvezani s svojo najbolj davno in navidezno najbolj tujo civilizacijo kot si mislimo. Čas pa, večni diktator bivanja in nehanja na svetu ne more uničiti ničesar, kar je bilo nekoč znajdeno človeku v prid.

Po knjigi "Das gelbe Weltreich" (Romano svetovno carstvo) — napisal Ivan Vuk.

Ena za smeht

Resolution on Illinois Labor Party

Passed by the Illinois State Convention of the Socialist Party meeting July 30-31.

The Socialist Party of Illinois endorses the resolution on the labor party that was adopted at the National Convention of 1938. A labor party, by its very nature, will not be a revolutionary party and, as such, will not bring about socialism. It does, however, represent a development of class-consciousness on the part of the workers and provides a more fertile field for the education of the workers in the principles and philosophy of socialism.

In Illinois both the Democratic and Republican Parties are controlled by corrupt and reactionary machines. Both parties are openly and avowedly the agents of the capitalist class, and most responsive to its most reactionary sections. There is a growing disgust on the part of the workers for both these parties. If this attitude of disillusionment and disgust with the existing capitalist parties is to become more than a cynical rejection of all political action, it must be directed into the channels of a bona fide, class conscious labor party.

Labor's Non-Partisan League offers nothing in this situation but a continued and slightly better organized adherence to the old policy of attempting to trade labor endorsements for friendly pronouncements and minor concessions on the part of the capitalist politicians. It advances labor not one inch on the road to real power. Socialists have always opposed this tactic. The role of the Communist Party, in this connection, is completely despicable. Slavishly following the dictates of the Stalin-controlled Comintern, they are sacrificing all working-class principles in an effort to gain the United States as an imperialist ally of the Soviet Union in the world war which they expect. In following this policy, they are attempting to label the Democratic Party—no matter how reactionary in fact it may be—as being "progressive" and are striving to get the workers to support Democratic capitalist candidates. This has led them to endorse as "progressives" the same politicians whom a few months previously, in playing capitalist party primary politics, they had attacked as arch-reactionary and fascist. This farce, as it is being played in Pennsylvania, California, Illinois, and many other states, shows the complete bankruptcy of the Communist Party as a working-class institution.

The Illinois Labor Party is a bona fide labor party. It is based firmly on the trade unions and working-class fraternal organizations. Its program, platform, and tactics are those of true independent political action for labor. It is supported by a sizable body of organized labor and its constitution provides for the democratic control by its constituent organizations. In these ways, the Illinois Labor Party fulfills the conditions as set forth in the resolution adopted by the National Convention of the Socialist Party and merits the support of all members of the Socialist Party of Illinois in this campaign.

Socialist should maintain the following relationship to the Illinois Labor Party:

1. Members of the Socialist Party who are able to be active in the labor party should join the Illinois Labor Party as individual members, to work actively to build the organization of the labor party and to carry on its activities, emphasizing in their work as Socialists in the labor party the securing of access for the labor party to mass organizations rather than building membership sections.

2. Socialists in unions and allied labor organizations should make every effort to have those unions affiliate with the Illinois Labor Party.

3. Socialists, when representing the labor party before the general public as speakers or as candidates, should present the program of the labor party as it has been decided upon within the labor party, but also making clear their basic Socialist conviction and belief as to the necessary future program of organized workers.

4. Within the ranks of the labor party, Socialists must carry on active work to educate the workers in a truly revolutionary philosophy. Efforts should be made to sell the Socialist Call and party literature.

5. The Socialist Party should carry on an independent campaign in which it supports and endorses the labor party as its electoral agency in the 1938 campaign while at the same time pointing out that the labor party alone will not bring about the needed social transformation and that a truly revolutionary socialist program is needed.

The World Moves; Men Stand Still

It may be that too much attention has been given to the fact that Henry Ford, foremost opponent of unionism in the automobile industry, recently celebrated his 75th birthday by accepting the Grand Cross of the German Eagle from Adolf Hitler. At any rate, we find in Ford a better topic than the fact that he is honored by one of the world's foremost dictators.

What Ford proves is that men stand still while the world moves. Like the millions of flivvers which bear his name, Henry Ford has been traveling in a circle and has gotten nowhere. Mentally he is where he was a half century ago.

When Henry Ford gave his first automobile to the world competition was working, the nation was still expanding, rugged individualism found justification in the economic circumstances of his day.

But the circumstances of fifty years ago are not those of today. Wealth has been concentrated in a few hands. The power to produce has outstripped the ability of the capitalist system to distribute. Opportunities for reinvestment of profits have

PROLETAREC

Our Doings Here and There

By Joseph Drasler

A BUSY WEEK

From the viewpoint of attendance and out-of-town visitors, last week was perhaps the busiest we've had here at the Slovene Labor Center so far this summer.

With the SNPJ Supreme Board meeting in semi-annual session, a number of our most active comrades and others from Pennsylvania, Ohio, Kansas, and Colorado were in town and made the Center their headquarters for evening gatherings, chats and lawn bowling.

At this particular season of the year when everything here is in extraordinary shape we were extremely pleased to have these visitors with us, and hope they enjoyed it here. Our garden is in its most respondent dress, the ballina courts are in A-shape and everything else likewise.

The Center is the property of its shareholders—the membership of J. S. F. Branches throughout the country and the loyal individuals who scraped and sacrificed in order that the Federation might have a place to call its home. One that we can feel justly proud of, too. One that we desire to see our members make the very fullest use of on every occasion and at

every opportunity. The out-of-towners whenever they come to Chicago and the local members whenever time permits.

"There is no Slovene Center anywhere in the country, that can compare with this," we heard out-of-town members comment. To which we might add, there are others, many of them and bigger ones too, but very likely none where you can feel more at home or find a more sociable atmosphere.

We Welcome the "Searchlight"

This week it is our pleasure to again present to our readers, the "Searchlight," with its timely, interesting comments on current political, social and economic issues and events.

The beam of the "Searchlight" spots, from week to week, the news not only as it is presented to the public, but, also, what is behind of the daily headlines. In still other words, the "why" of it.

Absence of the "Searchlight" the past two months was due to no lesser cause than the fact that its editor, Donald J. Lotrich, was seriously sick. Nothing else could keep the "Searchlight" from making its weekly appearance.

sure to come and enjoy a pleasant day with us.

FUN FOR EVERYONE AT ZARJA'S PICNIC

CLEVELAND, Ohio.—Among the many activities planned by Socialist "Zarja" for the next three months will be an outing to Taneck's Farm on August 28.

Everyone—friends and sympathizers—are invited to spend a different and pleasant Sunday with us.

We say pleasant because Comrade Taneck's farm is a delightful place to spend a warm summer day; different because, our arrangements committee headed by Chairman, Frank Elersich, is planning a program of games (with prizes) and entertainment which will surely keep both, spectators and participants, young and old, amused for hours.

There will also be plenty of food and drinks for everyone.

Those who plan to leave in the morning may ride on the truck which will leave promptly at 8:30 from the SNDJ on St. Clair.

For those of you who are driving out we suggest the following route: Drive east on Euclid Ave. to Willoughby where you take Lost Nation Rd. Drive on this road until you reach the airport where you turn right on Hudson Rd. From there on signs will direct you the rest of the way.

In 1935 there were 41 persons with this overshadowing and overawing annual income, and by 1936 the number had increased to 61.

In 1935 there was but one personal income of more than \$4,000,000 a year; by 1936 the number had increased to four.

In 1935 there were two personal incomes between \$2,000,000 and \$3,000,000; by 1936 this number had increased to 14.

More than \$86,000,000 was the total net personal income of 61 persons that had more than \$1,000,000 a year each.

This is a time of great and widespread distress, with 12,000,000 of workers unemployed and about 25,000,000 persons living on public charity.

Want any more of that kind of mad house?

the professional classes had increased 25 per cent; while the incomes per capita of the workers had decreased 45 per cent and of farmers had decreased 60 per cent.

In these fifteen years, \$9,000,000,000 of annual income had been taken from the workers and farmers and added to the speculative properties and professional classes.

Which meant \$9,000,000,000 of purchasing power taken from the population and added to a minority already well supplied.

And still in the face of these flinty actualities, we go mooning and muddling around, wondering why we have hard times.

Also, why after nine years of tinker and pump-priming, folde-nol and mumbo jumbo, the hard times continue.

Eighteen billion dollars we have spent thus far in the lunatic priming of an old pump that brings up nothing from a well the incessant segregation of wealth has made as dry as a bone.

Want any more of that kind of mad house?

Proof of the Puddle

These staggering facts are the natural sequences of conditions revealed four years ago and then likewise scrupulously ignored.

At that time, the analyses of Prof. Rautenkraus showed that in the fifteen years from 1917 to 1932 the per capita income of property owners in the United States had increased 128 per cent; of bankers and financiers had increased 60 per cent; of

THE NEWS REEL

By CHARLES EDWARD RUSSELL

THE HOSPITALS

It is not surprising that in this country, where so much has been left to chance and the profit incentive, the provision of hospitals has depended largely on the whims of the philanthropic rich. If the latter had always remained both rich and philanthropic, all might have been well. But there came a terrific depression. And now, says the president of the United Hospital Fund, reporting on the condition of that class of hospitals which are not supported entirely by public funds:

"Many of our plants are fast wearing out, becoming obsolete; a third of our building investment—half of our bed capacity—is in buildings over 20 years old. We have made no financial provision for depreciation or the eventual replacement of old buildings, but have relied on the hope, once justified by experience but now no longer a certainty, that the amounts necessary for new plants would be given us by a generous public when required."

In other words, America built her hospitals, a necessity for health and life, on the sand of private fortunes and private philanthropy. The rains of economic depression came down and there was a washout.

Even more serious is the fact that America, relying on charity, never has built nearly enough hospitals to take care of all who need hospital care. In the field of tuberculosis sanatoriums alone, where private funds

have been well supplemented by public appropriations, only one-half of the states meet the National Tuberculosis Association's minimum standard of one hospital bed for each annual death from the disease. In the field of general hospitals the lack is even greater because many are forced to suffer at home not because the hospital beds are all full but because they are so costly.

In times past, if a person could not afford adequate medical care, he accepted it as a fact and resigned himself to his fate. But times have changed. Knowledge is replacing ignorance. The people are learning that plenty for all is possible in this field as in that of the supply of goods. They insist on dying not only like the generals, in bed but in a hospital bed.

No longer should hospitals be left to whim and the stock market. The people can and should provide their own hospitals, as either public or cooperative enterprises.

In many cities it has already been proven that hospitalization for all can be provided for monthly fees of about 75 cents per person (some authorities say it can be done for less). Such plans provide financial security for the hospitals and health security for the people.

But no "good fairy" will come along and do this job. The people of every community must get together and do it themselves.—The Cooperative Builder.

'What Have You Done?'

By GEORGE C. FREND

At the door a beggar-man stood. He asked for food for which he'd chop some wood.

The good woman said:

"Why does a man like you stand before me and beg?"

Pity I have for the GREAT GULLY-LEAN—for the likes of you—HE bled and died!"

And the beggar-man replied:

"Mam, ten strikes have I been in. My only crime was doing time

I have committed no sin,

I helped to hold fast the picket line!

In five of these beaten to the knees Bleeding and bruised I lay.

And 'why,' you might ask, 'did I do these tasks?'

At such a time or day,

When I could have gone, as a scab would do,

And not be in this way!

But I as a single man knew

Of the trials married one stood!

Of his kids at home, hunger drawn

In shacks of kindling wood!

And I as a man, would die ashamed

And my soul I'd forever damn,

If I walked off and left them, or

In and out of the shop did 'cram'!"

So I did my trick on the picket line!

And some of theirs, too, Mam!

I've been beaten often and suffered,

too.

And hungered and fasted much!

No disciple either of Christ am I,

But I did it all—for human good!

So Mam, that's why for a bite to eat

I ask to chop your wood!"

THE HUMAN CANNON BALL



It is a hard job to get back into the mood of writing after a lapse of ten weeks. In the past, I considered the weekly notes as part of the regular weekly duty and even though it was hard at times to take out the time for preparing these notes, one just managed to push something else aside for this work. I've had a vacation these past weeks and anyone who has gone on a vacation, knows how difficult it is to start back at work again, with the exception that an ordinary job requires the return of an individual at a certain time while a job of this kind, not compulsory, is not returned to so easily. Nevertheless, a person misses the weekly contribution and the opportunity to contribute and sort of feels lost without having done the ordinary duty.

A number of things of importance have happened since the last appearance of the Searchlight. There were the anniversaries of the two invasions, the invasion of Spain and of China, the praise of the various capitalist newspapers of the Swedish King, Prince and Princess, the round-the-world flight of Howard Hughes and his colleagues, the conflict between Japan and Russia on the far Eastern border, the withdrawal of Japan from the Olympic Games and any number of other vital and important happenings. In our own country, we have just gone through a period of extremely low business and economic life. However, the tendency now is for business to pick up because of the enormous spending of the Federal Government. Any recovery is thereby being led by the forces of the Government for it seems that the Capitalist system and its adherents is not as yet prepared to risk vast expenditures unless the Federal Government stops its competitive business.

I drove into the country yesterday on a wide four lane road. The weather was exceedingly hot and this brought out many motorists who ordinarily do not leave the City on Sundays. Despite the fact that the roads were made purposely to allow slow sight-seeing drivers to go along leisurely on the outer lane, thereby permitting others to use the inner lane for faster travel, both of these lanes were so badly congested by the slow drivers that many accidents were hardly averted. This gave the occasion to exercise my thinking machinery. One can sum up the stupidity of people who are told what they should do and are given fair warning as plain brainlessness. That thought gave rise to further ideas about the manner in which the people of the world allow themselves to be regimented into the German or Italian armies for the plain and explicit purpose of aggression and how other nations permit themselves to be out of work and the bare necessities of life; and still, how others can twist truths into untruths and make the people believe that fakery can possibly accomplish anything. There seems

We welcome the moves among the Socialists of America to form a United Socialist Party. There really was never any reason for the split which occurred. There is, therefore, every reason for a United Party and the sooner we get such a party, the better for all concerned, including the unorganized workers as well as those who are organized in their economic groups. Although the American people still believe that the New Deal administration is going to save them and thus make it unnecessary for them to use their working class political power. The New Deal will not be permitted to bring about a new social order which is so essential at this stage of life in America. Consequently, the Socialist Party has yet its mission to perform and a United Socialist Party can do much to create public opinion for social legislation for the general welfare of the working masses.